

การปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบจากภัยแล้ง

ภาคการเกษตร

ติดตามสถานการณ์น้ำและแผนการจัดสรรน้ำ จะได้ว่าแผนการเพาะปลูกพืชได้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในพื้นที่

ไม่ใช้น้ำเกินปริมาณที่ภาครัฐจัดสรร เพราะจะทำให้ไม่มีน้ำเพียงพอต่อการรักษาระบบนิเวศและผลิตน้ำประปา

วางแผนทำการเกษตรให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในพื้นที่ โดยจัดทำปฏิทินในช่วงฤดูแล้ง เพื่อป้องกันผลผลิตได้รับความเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ

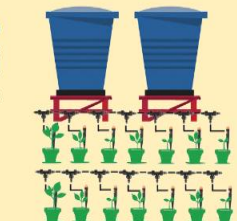
เพาะปลูกพืชอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อย ซึ่งมีตลาดรองรับผลผลิต อาทิ พืชตระกูลถั่ว เมล่อน แตงโม หรือเลี้ยงสัตว์ แทนการเพาะปลูก อาทิ ทุเรียน

ทำการเกษตรแบบใช้น้ำน้อย อาทิ

น้ำเศษพาง เศษหญ้า ใบไม้คลุมโคนต้นไม้ หรือปลูกพืชตระกูลถั่วรอบโคนต้นไม้ พร้อมหมั่นรดน้ำอยู่เสมอ จะช่วยกักเก็บความชุ่มชื้นในดินได้นานขึ้น

เปลี่ยนเวลาในการรดน้ำเป็นช่วงเช้าหรือช่วงเย็น เพื่อลดการระเหยของน้ำ

สร้างระบบกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตร โดยขุดร่องน้ำ ป่อน้ำ หรือใช้น้ำบาดาลในการทำเกษตร จะได้มีแหล่งน้ำสำรองกรณีไม่มีฝนตกในพื้นที่

หมั่นตรวจสอบระบบกักเก็บน้ำให้มีน้ำรั่วไหล โดยนำกระสอบทรายมาจัดทำคันกันน้ำหรืออุดบริเวณรอยรั่ว พร้อมซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพแข็งแรง รวมถึงนำพลาสติกรองบ่อน้ำ เพื่อลดการรั่วซึมของน้ำ

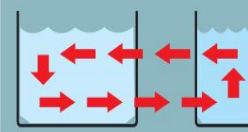
ภาคอุตสาหกรรม

ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำ พร้อมจัดหาแหล่งน้ำสำรองและกักเก็บน้ำไว้ใช้ นำน้ำบาดาลมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน รวมถึงวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในพื้นที่

ตรวจสอบระบบการจัดการจัดสรรน้ำให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ทั้งท่อส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสีย

เลือกใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ และเทคโนโลยีที่สามารถนำน้ำหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ จะช่วยลดการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

น้ำรู้

ประเทศไทยมีฝนตกเฉลี่ยปีละ 1,426 มิลลิเมตร คิดเป็นปริมาณน้ำ 732,975 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนใหญ่ตกในฤดูฝนสามารถกักเก็บน้ำได้รวมกันประมาณ 79,890 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณน้ำฝน ขณะที่ในแต่ละปีประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำรวมกว่า 70,249 ล้านลูกบาศก์เมตร หากสามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างเป็นระบบและลดการใช้น้ำของทุกภาคส่วน จะช่วยให้มีน้ำอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศอย่างเพียงพอ

เคล็ดลับ 3 R ประหยัดน้ำ

- Reduce ลดการใช้น้ำ**
ใช้อ้อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด
- Reuse ใช้น้ำซ้ำ**
น้ำที่ทิ้งเหลือจากการใช้งานไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
- Recycle นำน้ำที่ใช้อยู่แล้วกลับมาใช้ใหม่**
โดยผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสีย หรือใช้เทคโนโลยี น้ำที่ทิ้งแล้วหมักหมยกลับมาใช้ใหม่

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลโป

เลขที่ 193 บ้านดอน หมู่ที่ 3 ตำบลโป

อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลโป

รู้ทัน - ป้องกัน - รับมือ ปัญหาภัยแล้ง ลดวิกฤตขาดแคลนน้ำ

'ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย'

รู้ทัน - ป้องกัน - รับมือ ปัญหาภัยแล้ง ...ลดวิกฤตขาดแคลนน้ำ

ภัยแล้ง เป็นภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน และทำให้พื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเสียหาย โดยภัยแล้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากปริมาณฝนน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกตามฤดูกาล เพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ขอแนะข้อควรระวังเกี่ยวกับภัยแล้ง และการปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

สาเหตุการเกิดภัยแล้ง

ปัจจัยทางธรรมชาติ

ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศโลก ผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญ และภาวะเรือนกระจก ทำให้อุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้สภาพอากาศร้อนและแห้งแล้งมากกว่าปกติ

ร่องมรสุมเคลื่อนตัวผิดปกติ โดยมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังอ่อนและเคลื่อนตัวผ่านพื้นที่น้อยกว่าปกติ ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ฝนตกน้อย หรือฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน

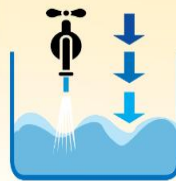

การกระทำของมนุษย์

ความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น จากการขยายตัวของชุมชน ภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่แหล่งน้ำธรรมชาติมีจำกัด ปริมาณน้ำจึงไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล ส่งผลให้มีปริมาณฝนน้อยและฝนไม่ตกตามฤดูกาล

การบริหารจัดการน้ำไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้งาน การวางผังเมืองและการพัฒนาแหล่งน้ำไม่เหมาะสม ทำให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำไม่เต็มประสิทธิภาพ

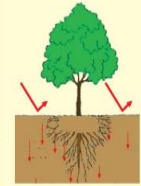
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรุนแรงของภัยแล้ง

ปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศ พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศน้อย สถานการณ์ภัยแล้งจะรุนแรงมากกว่าพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศสูง

เขตชลประทานและแหล่งน้ำ พื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานและมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมาก สถานการณ์ภัยแล้งจะรุนแรงน้อยกว่าพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

ความชื้นและลักษณะการอุ้มน้ำของดิน พื้นที่ที่มีสภาพเป็นดินเหนียว จะมีความชื้นในดินสูงและอุ้มน้ำได้มาก สถานการณ์ภัยแล้งจึงรุนแรงน้อยกว่าพื้นที่ที่มีสภาพเป็นดินร่วนหรือดินทราย

นอกจากนี้ ความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้งยังขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเกิดและขนาดของพื้นที่ที่ประสบภัย

ฤดูกาลการเกิดภัยแล้ง

ช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม บริเวณประเทศไทยตอนบนมีฝนตกน้อย หรือไม่มีฝนตก ส่วนมากเป็นฝนที่เกิดจากพายุฝนฟ้าคะนอง ทำให้ปริมาณฝนไม่มากพอที่จะคลายสถานการณ์ภัยแล้ง โดยภัยแล้งลักษณะนี้มักเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

ช่วงกลางฤดูฝน ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม หลายพื้นที่ของประเทศมักเกิดปัญหาภัยแล้งจากฝนทิ้งช่วงประมาณ 1 - 2 สัปดาห์หรือยาวนานถึง 1 เดือน ซึ่งอาจเกิดในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

การปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

ภาคประชาชน

จัดหาและซ่อมแซมภาชนะกักเก็บน้ำ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี เพื่อสำรองน้ำไว้อุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง

ใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิททุกครั้งหลังใช้งาน และไม่เปิดน้ำไหลทิ้งโดยเปล่าประโยชน์

ใช้ภาชนะรองน้ำแทนการปล่อยน้ำจากก๊อกน้ำหรือสายยาง อาทิ รองน้ำใส่ถังสำหรับล้างจานหรือล้างรถ จะช่วยลดการสิ้นเปลืองน้ำ

นำน้ำที่เหลือจากการใช้งานไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น อาทิ รดต้นไม้ ทำความสะอาดพื้น

เลือกใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ อาทิ ฝักบัวที่มีหัวฉีดขนาดเล็ก ก๊อกน้ำชนิดประหยัดน้ำ รวมถึงติดตั้งอุปกรณ์เติมอากาศที่หัวก๊อกน้ำ ฝักบัว หรือชักโครก เพื่อเพิ่มแรงดันน้ำ จะช่วยลดปริมาณการใช้น้ำ

หมั่นตรวจสอบท่อส่งน้ำ และก๊อกน้ำมิให้น้ำรั่วซึม โดยปิดก๊อกน้ำหรือบีมน้ำ และจดเลขมาตรวัดน้ำไว้ หากเลขมาตรวัดน้ำเปลี่ยนแปลง แสดงว่ามีการรั่วซึม ให้รีบซ่อมแซม

เลือกใช้ชักโครกแบบประหยัดน้ำ ซึ่งมีทั้งแบบใช้น้ำมากและใช้น้ำน้อย หากไม่มีให้ใช้ขวดหรือแกลลอนบรรจุน้ำเปล่าวางในถังก้นชักโครก รวมถึงไม่ทิ้งเศษอาหาร กระดาษทิชชูลงในชักโครก เพราะทำให้สูญเสียน้ำในปริมาณมาก

